

BAKIDA BİR ŞUŞA VAR

Zahid Abbasovun yubileyinə gecikmiş təbrik

Zamanın necə sürətlə getdiyini təsəvvür etmək çətindir. Elə həmin sürətlə də fikirləşəndə adam inana bilmir ki, bu sürətin içərisində nə boya ömür əriyib. Və inana bilmədiyinə görə də adam öz-özünə heyrətlənir. Heyrətləndiyi anda da suallar gəlib durur gözünün qarşısında. Ən böyük və ən birinci sual isə bu olur:

- Görəsən bütün bunları yaşamışıq mı? Və görəsən bütün bunlar olub keçibmi?

Hə, doğurdan da bu suallardan qaçmaq mümkün deyil. Bu suallar həm gerçəkdi, həm tarixdi, həm də fəlek... yapışır adamın yaxasından. Elə yapışdığı məqamda da sanki yaddaşın, ağılı özünə qayıdır. Başqalarını deyər bilmərəm, mən şəxsən yaxamdan yapışan gerçəyin, fələyin əlindən qurtula bilmərəm. Elə indinin özündə də həmin durumdayam. Və elə bilirəm ki, Şuşanın dolmalarını qalxıb şəhərin girəcəyindəki sonuncu döngədə avtobusdan düşmüşəm. Orda dayanıb üzü Xankəndinə tərəf, Ağakörpüsünə tərəf baxıram. Əslində düşüb dayandığım yer həm də Laçına gedən avtobusların sənişinləri gözlədiyi, alıb apardığı məkandır. Mən Laçına getmirəm, mən Şuşaya gəlmişəm. Özü də ilk dəfə jurnalist kimi həmişə gəlib-getdiyim bu şəhərə üz tutmuşam. Və bax onda mənəm Şuşada ilk tanıdığım, ilk təmasda olduğum insanlardan biri də O idi. Və mən Onu tanıdığım, təmas qurduğum anda hiss etdim ki, bu cavan oğlan heç də hər kəsə razılaşan, hər kəsin istəyini yerinə yetirən, necə deyərlər, üzü yola var Allah bəndəsi deyil... Onun öz dünyası var Onun öz arzusu, öz düşüncəsi özünə hakimdi

İllər keçdi. Bizim Şuşada, sonra Xankəndində olan görüşlərimiz Şuşanın işğalından sonra dostluğa çevrildi. Elə bil ki, o fikir, o ruh yaxınlığımız daşdıığımız, yaşadığımız dərdin təsiriylə, ağırlığıyla bizi bir-birimizə daha da yaxınlaşdırdı, daha da doğmalaşdırdı. Çünki az qala nəslini, kökünü ovuc içi kimi tanıdığım bu insan bir qarabağlı, bir şuşalı kimi bütün varlığıyla Şuşalı günlərin hər məqamını, hər anını canında daşıyırdı, özündə, içində yaşadırdı. Və bu da mənə onu sevmək, ona bağlanmaq üçün stimül verirdi. Mən qarşımda sanki Şuşalı günləri, Şuşalı anları görürdüm. Elə bil mənəmlə birlikdə bir Şuşa gəzirdi, bir Şuşa yeriyirdi Bakının küçələrində, Azərbaycanın bölgələrində...

Tam səmimiyyətlə əlimi ürəyimin üstünə qoyub deyə bilərəm ki, mənəm üçün ən bö-

yük qarabağlı, ən böyük şuşalı Vasif Quliyevdi. Onun Qarabağda olan haqqının önündə mən həmişə baş əyirəm. Amma indi barəsində yazdığım, içimdə olanları kağıza köçürdüyüm Zahid müəllim də mənəm üçün Şuşa deməkdi. Çünki bu insan ruhuyla, düşüncəsiylə, xidmətləriylə olduğu hər yerdə şəxsən mənə Şuşanı xatırladır, mənə Şuşadan danışır. Elə bil ki, onun ovcunun içində də, baxışlarında da yerində-duruşunda da bir Şuşa var. Həmin o həsrətini çəkdiyimiz, amma zamanında qədrini bilmədiyimiz, özünəməxsusluğunu dəyərləndirmədiyimiz Şuşa Yumoruyla, təbiətiylə, koloritiylə, coğrafiyasıyla, hətta istiqanlılığıyla seçilən Şuşanı biz Şuşasız günlərimizdə anlamağa, duymağa başladım. Şəxsən mənə həmin o anlayışı, o duyğunu çatdıranlardan birincisi də Zahid Abbasov oldu

Mən Şuşada çox olmuşam. Amma Şuşanı onda görmək, istirahət emək məkanı kimi görüb sevmişəm, tanımışam. Elə ki, Şuşanı itirdik, onda anlamağa başladım ki, Şuşa kimiymiş, Şuşa nəyimiş, Şuşa haraymış? Bu üç sualın cavabını mənə Şuşanı canı, qanı bilən insanlar, ilk öncə isə Zahid Abbasov söylədi, öyrətdi. Lap açıqlığını desəm, həzm etdirdi. Mən də bu cavabların içərisində şuşalı dostlarımı, xüsusilə Zahid müəllimi daha yaxından tanıdım. Onu özümə bir köynək də yaxın hesab etdim. Və

Onunla Qarabağda tanış olmuşdum. Çalışdığı, daha doğrusu, tutduğu vəzifələrdə özünü saydırmaq xüsusiyyətini yadımda saxlamışdım. Və görmüşdüm ki, həqiqətən də Zahid müəllim istər vilayət komsomol təşkilatında, istər Şuşa rayon sovetində çalışdığı, yəni daşdığı vəzifələrdə çox çevik, zamanla ayaqlaşan bacarıqlı kadrdir. Elə ki, Dağlıq Qarabağ problemi başladı, onda digər şuşalılar kimi Zahid müəllimin də vətəndaş yanğısı, torpaq sevgisi, üstəlik də hadisələrə qiymət vermək bacarığı bir addım da qabağa çıxdı. Bunu həmin zamanlarda Şuşaya səfər etmiş qələm adamlarının demək olar ki, hamısı etiraf edir və hamısı da xatırlayır ki, Zahid müəllim Şuşada təkəzə tutduğu vəzifəni yox, həm də bir şuşalının çiyində olan məsuliyyəti, yükü axıra qədər daşımaq əzmində idi. Elə o əzmin, o qətiyyətin nəticəsidir ki, düşmən Şuşa mədəniyyətinə aid olan sərvətlərin hamısını məhv edə bilmədi. Məhz Zahid Abbasovun rəhbərliyi və

təşəbbüsüylə daşınması, çıxarılması mümkün olan həmin nümunələrin böyük əksəriyyəti Bakıya gətirildi. Bu gün Bakıda bir Şuşa var. Qədim ənənəsi, özünəməxsus tarixi olan Şuşa. O Şuşanı Bakıda Zahid müəllim öz memarlığı, öz arxitektorluğu, öz musiqişünaslığı, öz ədəbiyyatşünaslığı fonunda yaradıbdı. Həmin Şuşaya daxil olanda adamı o Şuşa aurası qarşılıyır. Rəssamların fırçasıyla çəkilmiş Şuşa tabloları adamın əlindən tutur, onu şəhərin küçələriylə dolaşdırır, gəzdirir. Qarşına Xan qızı Natəvan çıxır Molla Pənah Vaqif çıxır Bülbül çıxır, Cabbar Qarayağdıoğlu, Xan Şuşinski çıxır Orda İsa bu lağının zümzüməsi orda Xarı bülbülün ətri ovsunlayır adamı. Sonra Zahid müəllimin iş otağında əlindəki pulta toxunursan, indi də ekranda salamlayır səni Şuşa Bax, bütün bunları gəzib yaddaşında təzələyə-təzələyə təkrar şuşalı oluram, təkrar şuşalı günlərini yaşayıram. Mən o məqamların içində Zahid müəllim səsinə eşidirəm:

- Buranı tanıyırsan?

Dillənməyə macal tapmamış Zahid müəllim özü deyir:

- Bu Şuşa məscididi Bu Karvansaradı bu da Xan qızının çəkdiyi bulaqdı Bu, Şuşadakı qonaq evidi

Bax, beləcə təqdimat uzanır. Və mən o təqdimatın içərisində öz-özümə düşünürəm. Görəsən, hər gün Şuşada olan, hər gün Şu-

şada yaşayan Zahid müəllimin neçə yaş var? Özüm də özümə cavab verirəm. Yaşı rəqəmlə ifadə etmək mümkün deyil. Çünki 1992-ci ilin may ayının 8-dən bugünə qədər olan tarixdə Zahid Abbasov hər bu mənzərənin önündən keçdikcə, hər Bakıdakı Şuşanı gəzib dolaşdıqca yaşının üstünə yaş gəlir. İndi o anları, o günləri, o illəri üst-üstə gəlin, cəmləyin. Görün nə qədər yaşayırıq?!

Bəli, mən təsadüfdən yaş söhbətinə toxunmadım. Çünki mən Şuşada cavan bir oğlanla tanış olmuşdum. Şuşalı bir oğlanla. Bakıda da bir şuşalıyla o tanışlığı dostluğa çevirdik. Amma hər görüşümdə gördüm ki, bu cavan oğlan yaşlaşır, bu cavan oğlan hər anın içərisində yaşının üstünə yaş əlavə edir. Özü də nümayəndə heyətinin tərkibində Ermənistan, Şuşaya səfər edib gələndən sonra onun yaşlaşması daha da sürətləndi. Bax, o səfərdən sonra biz mövzunu təkrar-təkrar müzakirə etdik, xatirələri çözdük, elə həmin o günlərdə də mən Zahid müəllimə ünvanlanan bir şeir də yazdım. Amma ona oxumadım. Bilmirəm niyə? İndi isə o şeiri bu yazıya əlavə edirəm. Onda yazmışdım ki:

**İzinə qoşulacam
Sözünə qoşulacam
Özünə qoşulacam-
Gedəcəm Qarabağa
Gedəcəm Xan Şuşaya!**

**Üzü Allaha tərəf
İçimdə ümid-fərəh!
Əlimdə bayraq şərəf-
Gedəcəm Qarabağa
Verəcəm qan Şuşaya!**

**Diz çökəcəm, öpəcəm
Gözlərimə təcəcəm
Xarı bülbül səpəcəm-
Gedəcəm Qarabağa
Deyəcəm can, Şuşaya!**

**Övlad haqqı canımda
Döyüş haqqı qanımda
Zamanın bir anında
Gedəcəm Qarabağa
Qeyrət və şan Şuşaya!**

Bəli, Zahid müəllim, onda bəlkə də bu şeiri sənə oxusaydım səfərdən sonrakı ağrıları bir az ovutmuş olardım. Amma istəmədim ovudam. Çünki biz ovuna-ovuna çox şeylərə laqeydləşirik. İndi isə sənin yaşının, ömrünün elə çağıdır ki, mən bir anlıq düşündüm. Dostluğumuza, bir-birimizə bağlılığımıza və bir də içindəki mənəvi borca görə sənin yubileyinlə bağlı öz hisslərimi kağıza köçürüm. Çünki indi zamanın sürətinə mənəm ümidim qalmayıb. O mənada ki, olum-ölüm məsələsi qaçılmazdı. Mən səni bir şəxsiyyət kimi, bir şuşalı kimi, bir dost kimi, evini, ailəsini, işini yaxından tanıyıb bildiyim bir insan kimi bağrıma basıram. Bilirəm ki, sən Şuşasız yubiley keçirmirsən bilirəm ki, sən Şuşasız keçən hər anın acısını, sızılısını heç dərmanlarla da ovutmaq gücündə deyilsən. Amma onu da bilirəm ki, sən mənəm üçün gözümün önündəki Şuşasan. Bax, gözümün önündə olan Şuşaya üzümü tutub deyirəm:

- Yubileyin mübarək, Zahid müəllim! Kimlər bilməsə də mən sənin Şuşa üçün etdiklərini, Şuşa mədəniyyəti üçün göstərdiyin xidmətləri yaddaşına və bir də "Ədalət" qəzetinin səhifələrinə yazmışam. Bundan sonra da qismət olarsa yazacam. Amma ən böyük arzum Bakıdakı Şuşanı Qarabağda, öz yerində, öz zirvəsində görməkdə. İstəyirəm ki, Bakıdakı Şuşa mənə öz yerində, öz ünvanında gözləsin, qarşilasın. Elə o ümidlə də bir də səni təbrik edirəm.

**Dost-qardaş sevgisiylə
Əbülfət Mədətoğlu**